

IORO JOURNAL

BIZNING YO'NALISHLARIMIZ

1. Tibbiyot fanlari
2. Pedagogika fanlari
3. Ijtimoiy-gumanitar fanlar
4. Aniq fanlar
5. Tabiiy fanlar
6. Iqtisod fanlari
7. Psixologiya fanlari
8. San'at va madaniyat fanlari
9. Filologiya fanlari
10. Texnika fanlari

Website:
<https://wordlyknowledge.uz>

Sobirova Dilafruz Safarboy qizi
Ro'zimboyeva Farangiz Jamolovna
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Boshlang'ich ta'lim fakulteti 1-kurs talabalari.
Navruzov Ulug'bek

BOLALAR UCHUN MATEMATIK TUSHUNCHALARNI RIVOJLANTIRISHDA VIZUAL MATERIALLARNING ROLI

Annotatsiya: Ushbu maqolada bolalar uchun matematik tushunchalarni rivojlantirish jarayonida vizual materiallarning o'rni va ahamiyati yoritilgan. Tadqiqod natijalari shuni ko'rsatadiki, rangli grafiklar, shakllar, diagrammalar va boshqa ko'rgazmali vositalar bolalarning matematikani chuqur tushunishiga, e'tiborini jamlashiga va mustahkam bilim hosil qilishiga yordam beradi. Shuningdek, visual materiallar bolaning ijodiy tafakkuri va muammoli vaziyatlarni hal qilish ko'nikmasini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: matematika, rangli grafik, geometrik shakllar, diagrammalar, ko'rgazmalar, matematik materiallar, grafik, matematik tushunchalar, o'quv materiallari, didaktik vosita, ta'lim jarayoni, ta'lim, vizual materiallar.

Mamlakatimizda zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali matematika o'qitishning ilg'or uslublarini joriy etish asosida bo'lajak mutaxassislarini tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish, ularning jahon sivilizatsiyasi yutuqlar, hamda dunyo axborot resurslaridan keng foydalanishlari, xalqaro hamkorlik va koorparativ xizmatlarda yetakchilik qilmoqda. Shuningdek, " Oliy ta'lim muassasalarida ilmiy salohiyatini yanada oshirish , ilmiy va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash ko'lamini kengaytirish- eng muhim masalalaridan biridir".(1)

Matematika so'zi grekcha "bilish fani" so'zidan olingan bo'lib, u bizga qadimgi Yunonistondan yetib kelgan. Vizual materiallar- bu ko'rish orqali ma'lumotni taqdim etuvchi material yoki vositadir. O'quv jarayonida vizual materiallar o'quvchilarga mavzuni yaxshiroq tushunishga yordam beradi, chunki ular ko'rish orqali ma'lumotni o'zlashtirishadi. Vizual materiallar o'quvchilarga abstrak tushunchalarni aniqroq va osonroq tushunishga yordam beradi shuningdek, o'qituvchilar uchun ta'limni yanada qiziqarli va interaktiv qilishga imkonini yaratadi.

Vizual materiallarga :

Diagrammalar: ma'lumotni tartibga solish yoki oson tushunish uchun diagramma va grafiklar.

Vediolar: dars jarayonida mavzuni ko'rsatuvchi vediolar.

Slaydlar: taqdimotlar uchun yaratilgan slaydlar, ular matn, Bolalar uchun matematik tushunchalarni rivojlantirishda vizual materiallarning roli va diagrammalar va rasmlar birlashmasi.

Karta va xaritalar: geografik yoki ma'lumotlarni ko'rsatish uchun ishlatiladigan materiallar.

Dedaktik vosita- bu ta'lim jarayonida o'quvchilarga bilimlarni o'rgatish va ularga o'quv materiallarini tushuntirishda yordam beruvchi har qanday vosita yoki materialdir. Bu vositalar

o'quvchilarga yangi ma'lumotlarni yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi va ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi.

Dedaktik vositalarga quyidagilar kirishi mumkin:

- Kitoblar va boshqa yozma materiallar.
- Rasm va diagrammalar, chizmalar.
- O'qituvchilarning taqdimotlari, slaydlar.
- Interaktiv materiallar, video va multimediali dasturlar.
- Simulyatsiyalar yoki tajribalar.
- O'quv kompyuter dasturlari.

Bu vositalar o'quvchilarga mavzuni o'zlashtirishni osonlashtirishga va o'qituvchilarga o'quv jarayonini yaxshilashda yordam beradi.

Matematika- bu nafaqat raqamlar, balkim tafakkur, mantiqiy fikrlash va muammolarni hal qilish san'atidir. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun matematikani o'rgatish jarayonida bu fanning murakkab va mavhum jihatlarini soda va tushunarli shaklda yetkazish muhimdir. Shu nuqtai nazardan, vizual materiallardan foydalanish bolalar uchun matematik tushunchalarni chuqur va samarali o'zlashtirishda muhim vositaga aylanadi.

Vizual materiallar tushunchalarni konkretlashtiradi, boisi: bolalar abstrak tushunchalarni tushunishda ko'pincha qiynaladilar. Vizual materiallar, dedaktik vositalar orqali mavhum bilimlarni aniq va tushunarli ko'rinishga keltirishga yordam beradi. Masalan qo'shish va ayirish amallarini turli rangdagi kubiklar yordamida ko'rsatish orqali bola sonlar orasidagi munosabatni ko'z oldida tasavvur qiladi.

Ta'lim jarayonini qiziqarli va interaktiv qiladi: rangli va jonli vizual materiallar bolalarda darsga nisbatan qiziqish uyg'otadi. Masalan: matematik o'yinlar, puzzlelar, geometrik konstruksiyalar orqali bolalar bolalar faol ishtirok etib o'zlari mustaqil tarzda yangi bilimlar olishadi. Bu esa ularning motivatsiyasini oshirish va bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi.

Har bir bolaning o'rganish uslubi har xil bo'lishi mumkin. Ayrimlar eshitish orqali, boshqalar ko'rish orqali yaxshi o'rganadi. Vizual materiallar, ayniqsa, ko'rish orqali o'rganadigan o'quvchilar uchun juda foydalidir. Bu orqali o'quvchilar uchun juda foydalidir. Bu orqali darslar barcha bolalar uchun moslashuvchan va inklyuziv bo'ladi.

Mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish, ko'nikmasini rivojlantiradi: masalaning grafik ko'rinishini tahlil qilish, shakllarni taqqoslash, yoki diagramma orqali natija chiqarish bolalarning tahliliy va mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Vizual materiallar yordamida bolaning tanqidiy fikrlashi, qiyin vaziyatlarga mustaqil yechim topish layoqati shakllanadi.

Dars samaradorligini oshiradi: ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, vizual vositalardan foydalaniladigan darslar bolalarda bilimni uzoq muddatli eslab qolish va amalda qo'llash qobiliyatini kuchaytiradi. Bu orqali o'qituvchi darsda nafaqat bilim beruvchi, balki yo'naltiruvchi va motivatsiya beruvchi rolini ham bajaradi.

Xulosa qilib aytganda, bolalar uchun matematik tushunchalarni rivojlantirishda vizual materiallarning o'zni beqiyosdir. Ular nafaqat bilimlarni aniq va tushunarli ko'rinishda yetkazadi, balki bolalarning fikrlash doirasini kengaytiradi, mustaqil o'rganishga undaydi va darsni yanada qiziqarli qiladi. Shu sababli, har bir o'qituvchi o'z amaliyotida vizual materiallardan faol foydalanishi, ularni dars jarayonining ajralmas qismiga aylantirishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Matematika o'qitish metodikasi- 2021
2. Umumiy metodikasi J.A. Usarov, D.M.Mahmudova, A.K.Yusupova, Z.X.Siddiqov, I.A.Eshmamatov
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga bergan murojaatnomasi.
4. Qonuniy hujjatlar, ma'lumotlar bazasi- 24.09.2020.
5. Toshkent-2018

ASOSLARI Mamatova Nilufar Abduxoshimovna	
APPLICATION OF SPECIAL AND IMPROPER INTEGRALS TO ECONOMICS: A COMPREHENSIVE OVERVIEW Akhmedov Sherdor, Tokhirova Maryamoy	949
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH ORQALI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING TA'SIRI VA AHAMIYATI Saparov Ismat Chorshanbiyevich	953
BOLALAR UCHUN MATEMATIK TUSHUNCHALARNI RIVOJLANTIRISHDA VIZUAL MATERIALLARNING ROLI Sobirova Dilafruz Safarboy qizi, Ro'zimboyeva Farangiz Jamolovna, Navruzov Ulug'bek	956
BOSHLANG'ICH TA'LIMDA MATEMATIK MATNLI MASALALARNI O'QITISH Bekmurodova Sarvinoz Ashrafovna, O'razboyeva Charos Davron qizi, Navruzov Ulug'bek Bababekovich	959
ƏLI NƏZMI MIRZƏ ƏLƏKBƏR SABIR SATIRIK ƏDƏBI MƏKTƏBININ DAVAMÇISI KIMI Ulduz Fərhad QƏHRƏMANOVA	962
O'QUVCHI-YOSHLARDA INSONPARVARLIK XUSUSIYATLARINI RIVOJLANTIRISHDA GEOGRAFIYA FANINING AHAMIYATI Akramov Eldor Parmonovich	974
NEOLOGISMS AND THE DYNAMIC DEVELOPMENT OF THE ENGLISH LANGUAGE Jumamuratova Rahimaxon Hikmat qizi, Bazarbaeva Albina Mingaliyeva	977
MATEMATIK MUAMMOLARNI HAL QILISHDA HAMKORLIK VA GURUH ISHLASHINING AHAMIYATI Yuldosheva Muhabbat Bayrambayevna, Navruzov Ulug'bek	981
МОЛИЯВИЙ ХАВФСИЗЛИККА АСОСЛАНГАН БАНК ИЧКИ НАЗОРАТНИНГ РИВОЖЛАНИШИ Исламова Наргиза Мирзахидовна	984
MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA KONSENTRATSIYANING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR Israilova Xusnida Adilovna	995
QAHRAMON VA SHAROIT Ergashov Bekzod Jahongir o'g'li	1000